

Jak se konstruktivně hádat

Ing. Milan Konvit

Hádka má své pevné a nezastupitelné místo v životě člověka. Může znamenat konec, může posunout věci dopředu, může být novým začátkem, může přinést oživení, je dobrá pro duševní zdraví, může způsobit fyzickou újmu na zdraví, zvyšuje tlak, uvolňuje napětí, je kořením života atd.

To, které z těchto tvrzení se stane aktuální pravdou, závisí na mnoha faktorech – na účastnících hádky, předmětu hádky, situaci, místu, čase, minulosti, cíli, který sledují ti, co se hádají, atd. Výsledek hádky je vždy nejistý a nedá se předpovídat ani moudrými metodami (například matematickou statistikou), ani věštěním z křišťálové koule.

Když nahlédneme do moudrých slovníků, dovíme se, že hádka je:

- **Cosí velmi primitivního**, co se jinak označuje jako potyčka (aktivita, při které létají nespisovná slova), scéna (aktivita, při které on s otevřenou pusou zjišťuje, jakou má ona fantazii), roztržka (aktivita, při které se objevují létající talíře), rvačka (aktivita, při které létají i facky), svár (aktivita, při které se postupně přikládají polínka na oheň, dokud se oheň nevykme kontrole), potyčka (aktivita, kde ti, co si tykali, si začínají vykat), přetržka (aktivita, při níž se celek – manželská postel – rozděluje pilou na dvě poloviny), konflikt (aktivita začínající tím, že každý si mele svoje, a končící tím že se jistá část prostoru stane neobyvatelnou), válka (dlouhodobá aktivita s malým počtem padlých, ale s neutichajícími přestřelkami).
- **Cosí velmi složitého**, např. učená disputace manželů o tom, jestli Einstein řekl, že $E=mc^2$ na druhou, anebo že E má místo m dvojku. V tomto případě je bezprostřednost nahrazena složitými vyjádřeními a létající předměty citacemi paragrafů z rodinného práva.

Není hádka jako hádka,

v zásadě můžeme podle jejího průběhu identifikovat tři typy hádek.

a) Hádka jako olympijský sport

Když se řekne olympijský, hned se člověku z paměti vynoří další charakteristiky, jako např. **čestný a férový souboj a respektování pravidel**. Důležité je také to, že všechny souboje probíhají v rámci her, mají stanovenou dobu trvání a odehrávají se v určeném prostředí.

Hádka jako olympijský sport se proto řídí následujícími pravidly:

- Nepoužívejte expresivnější vyjádření než protivník.
- Nereagujte na všechno, co bylo řečeno, odpověďte jen na otázky.
- Kontrolujte se – nezvyšujte hlas, nekřičte a občas se radši kousněte do jazyka a neřikajte to, co vám na něj právě slina přinesla.
- Hrajte na remízu, nebo aspoň tak, aby to tak vypadalo.
- Držte se předmětu, kvůli kterému hádka vznikla, neotvírejte nová témata.
- Pamatujte, že dokud se hádáte, nemůžete dělat něco jiného, užitečnějšího.
- Nedívejte se na protivníka jako na bestii ohrožující váš život.
- Analyzujte, co říká, a vyhodnocujte, jestli dokáže dál ustupovat, resp. jestli máte šanci vyhrát ještě víc.
- Pokuste se sami pro sebe co nejobektivněji posoudit, kde je pravdu. Vylučte představa „Je to tak, protože já na tom trvám“.

- Používejte čísla a statistiky.

b) Hádka jako výbuch sopky

(Původně nadpis této části zněl „hádat se rozumně“, ale statistiky ukazují, že člověk není schopen se hádat a být přitom rozumná. Co snad jde, je během hádky se postupně vrátit k rozumu.)

Charakteristické pro tento typ hádek je, že sice existují varovné signály, ukazující na nebezpečí výbuchu, ale neznáme přesný čas, kdy k němu dojde, ani to, co ho způsobí. Na začátku nemám šanci hádku řídit, ani pokud jde o intenzitu, ani o směr vývoje, ale po odeznění první fáze se věci postupně vrací k normálu a je tu reálná šance, že na jistou dobu potom bude klid. Hádka jako výbuch sopky je tak sice intenzivní, ale trvá krátce a má omezený dosah, pokud jde o způsobené škody.

Pravidla

Vycházejte z toho, že si z oponenta nechcete udělat nepřítele na život a na smrt.

- Držte se tématu, pro které hádka vznikla.

VP

- Snažte se uhadnout, co chce oponent hádkou dosáhnout.
- Vyhýbejte se vulgarismům, expresivním výrazům a nadávkám.
- Hledejte slabá místa, ale nevyužívejte je neférovým způsobem.
 - Říkejte jen to, co vás později nebude mrzet.
 - Poslouchejte a vyhodnocujte nejen to, co říká oponent, ale i vy.
 - Připusťte si, že nemusíte vždy mít pravdu a že nejste středem vesmíru.
 - Nedovolte emocím, aby převládly nad rozumem.
 - Nepropáštěte chvíli, vhodnou pro kompromis.

c) Hádky ve stylu Ludvíka XIV. (Po nás potopa)

Vycházíme z přesvědčení, že existuje jen jedna pravda a to je ta naše. Nezajímá nás budoucnost, pro vítězství jsme ochotni obětovat všechno. Abychom ho dosáhli, používáme takzvané špinavé techniky:

- Eskalaci hádky neustálým přiléváním oleje do ohně.
- Načasování hádky na dobu, kdy oponent už má všechno plné zuby.
- Přehnaný důraz na maličkosti.
- Neustálé rozšiřování hádky vytahováním stále dalších témat.
- Dožadování se vysvětlení – „proč jsi...“
- Přihazování – když si oponent stěžuje na jednu věc, my si budeme stěžovat aspoň na dvě.
- Cynismus a sarkasmus.
- Obviňování – za všechno může oponent, i za to, že se země netočí rychleji, resp. pomaleji.
- Čtení myšlenek systémem „Ty chceš říct...“
- Poučování.
- Předpovídání budoucnosti.

Pravidla

1. Zapomeňte na logiku. Na argument lze reagovat jakýmkoliv protiargumentem, nejlépe takovým, který vůbec s danou věcí nesouvisí.
2. Zapomeňte na kompromis. V této hře neexistuje remíza. Ve skutečnosti ani vítěz, a jde jen o to, kdo bu-

de víc poražený, tj. ten druhý musí odejít víc zraněný než my.

3. Všechno je dovoleno – když je protivníkem žena, je nutno jí vytmavit, jak je škaredá, stará, neatraktivní, staromódní atd. Muž je zase neschopný ve všech směrech – ve vydělávání peněz, sexu, kariéře, golfu apod.
4. Ukažte, že protivníka neberete vážně – skákejte mu do řeči, nebo ještě lépe, nepusťte ho ke slovu, rýpejte a smějte se tomu, co řekne.
5. Opakovaně vypočítávejte minulé hříchy a to co nejsarkastičtějším tónem.
6. Odmítejte pokusy o vyhlášení příměří. Protivníka je třeba zadupat do země tak, aby se už nikdy nevzpamatoval.
7. Nastavujte mu zrcadlo – porovnávejte ho s jinými, aby bylo vidět, jaká je nula.
8. Výpňte si city. Bez ohledu na to, co se protivník pokouší ospravedlnit, skončit hádku, nebo pláče, anebo podává ruku pro smír, palte do něj nejtěžším kalibrem – čím víc špíny na něho padne, tím déle se jí bude zbavovat.
9. Neustále opakujte, že vy jste měli vždy pravdu a máte ji i teď.
10. Obujte se do toho, resp. do těch, čeho si nejvíc ceníte, a nenechtej na nich suchou nitku.

Z pohledu schopnosti se hádat se lidé řadí do těchto škatulek:

- **Buldozer** – smůlu má všechno, co je mu v cestě.
- **Dynamit** – vybuchne vždy stejně, bez ohledu na to, co ho k výbuchu přivedlo.
- **Lovec** – zná svoji „oběť“, její zvyky, slabosti a přednosti, a využije toto poznání pro zvýšení účinnosti palby.
- **Tichá vrba** – poslouchá, ale dokud nezaduje pořádný vítr, není ochotná se ohnout.
- **Děd vševěd** (babka vševědky) – víc všechno o všem a každá debata je jen ztráta času.
- **Pesimista** – vychází z předpokladu, že všichni mu chtějí ublížit, všechno kolem je špatné, nebo špatně skočí, a proto se zuřivě brání.
- **Přítakávač** – se vším souhlasí, ale nic v tomto směru neudělá.

RADA!

- Čím delší hádka, tím víc se namluví to, čeho člověk později lituje.
- V hádce jsou pozorné uši stejně důležité jako ostrý jazyk.
- I v hádce platí „dvakrát měř, jednou řež“.
- Když chce mít člověk klidný život, musí se naučit umění strategického ústupu, tj. ustoupit tak, aby protivník nepoznal, že ustupuje.
- Není hanbou přiznat si chybu, ale smysl to má jen tehdy, když to druhá strana umí ocenit.
- Každá hádka je jiná, to, co bylo účinné posledně, dnes už nemusí pomoci.
- Poloha mrtvého brouka se v hádce nedá uplatnit, když už hádka vypukla, člověk se jí musí zúčastnit (i když nic neřekne).
- Obrana a vysvětlování je v hádce málo účinné.
- Lepší je řešit problémy postupně řadou malých hádek, než všechny najednou jednou „mega hádkou“.
- Nejlepším výsledkem hádky není jeden absolutní vítěz. Pravidlo 80/20, tj. na 80 % má pravdu jeden, na 20 % druhý, dlouhodobě funguje lépe.